

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2026. gada 27. augustā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Sanita Osipova, senatori Aldis Laviņš un Normunds Salenieks

rakstveida procesā izskatīja civillietu /Persona B/ prasībā pret /Persona C/ par parāda piedziņu sakarā ar /Persona B/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2026. gada 8. janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /Persona B/ 2024. gada 12. augustā cēlis tiesā prasību pret /Persona C/, lūdzot piedzīt parādu 5000euro un likumiskos nokavējuma procentus 250 euro par laiku no 2023. gada 3. oktobra līdz 2024. gada 2. augustam.

Prasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi un pamatojums.

[1.1] 2023. gada 13. jūlijā starp prasītāju un atbildētāju noslēgts rokas naudas līgums, atbildētājs samaksāja prasītājam rokas naudu 5000 euro apmērā kā nodrošinājumu nekustamā īpašuma – 357/837 domājamo daļu no zemesgabala /Adrese A/, zemesgabalam piesaistītās būves /Adrese B/ un kustamās mantas – virtuves iekārtas, pirkumam.

Rokas naudas līguma noteikumu 1.4. un 1.5. punktā puses vienojušās, ka pirkuma līgums jānoslēdz līdz 2023. gada 21. jūlijam un pirkuma darījums jāpabeidz līdz 2023. gada 5. augustam.

Ja pirkuma līgums netiek noslēgts līdz 2023. gada 21. jūlijam vai pirkuma darījums netiek pabeigts līdz 2023. gada 5. augustam, tad pircējs zaudē rokas naudu.

[1.2] Pirkuma līgums starp pusēm tika noslēgts 2023. gada 21. augustā, savukārt atbildētāja īpašuma tiesība nostiprināta zemesgrāmatā 2023. gada 30. augustā.

Pirkuma līguma 2.3.1. punktā noteikts, ka pirkuma summas daļa 5000 euro samaksāta saskaņā ar rokas naudas līguma noteikumiem.

Prasītājs norāda, ka nav tikuši ievēroti rokas naudas līguma noteikumu 1.4. un 1.5. punkts, kas savukārt esot pamats atzinumam, ka atbildētājs iemaksāto rokas naudu ir zaudējis un pirkuma summa nav samaksāta pirkuma līguma noteikumu 2.3.1. punktā un rokas naudas līguma noteikumu 1.4. un 1.5. punktā noteiktajā kārtībā.

[1.3] Prasība pamatota ar Civillikuma 1587. pantu, 1730. panta otro daļu, 1759. panta 1. punktu, 1765. panta pirmo daļu un 2033. pantu.

[2] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2025. gada 22. maija spriedumu prasība noraidīta.

Spriedumā norādīti šādi motīvi.

[2.1] No Civillikuma 1725., 1728., 1729. un 1730. pantiem to kopumā izriet, ka rokas naudas būtība ir pierādījums galīgi noslēgtam līgumam un tā izpildes nodrošinājums. Iedodot rokas naudu, līdzējiem rodas tiesības prasīt pirkuma līguma izpildi.

Savukārt līgumslēdzēja atbildība par līguma noteikumu neizpildi iestājas tikai tad, ja konstatēta tā vainojamība uzņemto saistību neizpildīšanā. Lai konstatētu rokas naudas devēja vainu, nepieciešams noskaidrot iemeslus, kuru dēļ līgums nav noslēgts. Tikai gadījumā, ja ir konstatēta un arī pierādīta pircēja (rokas naudas devēja) vaina pirkuma līguma neizpildē, viņš zaudē rokas naudu.

No minētā izriet, ka tiesība paturēt rokas naudu prasītājam kā pārdēvējam rodas vien tad, ja pirkuma līgums nav izpildīts pircēja vainas dēļ.

[2.2] Prasītājs uzskata, ka atbildētājs, neievērojot pušu starpā noslēgtā rokas naudas līguma noteikumu 1.4. un 1.5. punktu, tas ir, nenoslēdzot pirkuma līgumu līdz 2023. gada 21. jūlijam un neizpildot pirkuma darījumu līdz 2023. gada 5. augustam, ir zaudējis rokas naudu 5000 *euro* Civillikuma 1730. panta otrās daļas izpratnē (rokas naudas devēja vaina) un līdz ar to šādā apmērā nav veicis pirkuma maksas samaksu saskaņā ar 2023. gada 21. augusta pirkuma līgumu. Nav strīda par to, ka minētie termiņi ir nokavēti.

Taču, neskatoties uz to, puses pirkuma līgumu ir noslēgušas un prasītājs ir apliecinājis, ka rokas nauda tiek ieskaitīta pirkuma maksā.

Prasības pieteikumā nav norādīts uz apstākļiem, kā arī prasītājs neatsaucas uz kādiem pierādījumiem, kas vispār bija par iemeslu tam, kādēļ pirkuma līgums netika noslēgts un izpildīts rokas naudas līgumā noteiktajā termiņā. Prasītājs pat pieņēmumu veidā neatsaucas uz to, ka termiņi nokavēti atbildētāja vainas dēļ.

Nevar atzīt par pamatotu prasītāja argumentu, ka starp pusēm nav noslēgta rakstveida vienošanās par rokas naudas līgumā noteikto termiņu pagarināšanu, jo noslēdzot pirkuma līgumu un rokas naudu ieskaitot pirkuma maksā, puses faktiski atzinušas, ka pušu interesēs tomēr ir noslēgt pirkuma līgumu, rokas naudu ieskaitot pirkuma maksā.

[2.3] Apstākļos, kad puses gan rokas naudas līgumā, gan pirkuma līgumā vienojušās, ka atbildētājs par nekustamā īpašuma un kustamās mantas iegādi samaksās prasītājam pirkuma maksu 144 550 *euro*, ko atbildētājs ir izdarījis, neesot nekādiem pierādījumiem par to, ka pirkuma līguma noslēgšana un korborācija nav notikusi termiņā tieši atbildētāja vainas dēļ, savukārt pirkuma līgums vēlāk tika noslēgts un arī izpildīts, atzīstams, ka rokas naudas līgumā pielīgto termiņu neievērošana nerada prasītājam tiesības paturēt iedoto rokas naudu saskaņā ar Civillikuma 1730. panta otrās daļas noteikumiem un līdz ar to atziņa, ka pirkuma maksa saskaņā ar pirkuma līgumu nav samaksāta paturētās rokas naudas apmērā, nav pamatota.

[3] Izskatījusi lietu sakarā ar prasītāja apelācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesa ar 2026. gada 8. janvāra spriedumu noraidīja prasību.

No prasītāja atbildētāja labā piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi 968 *euro*.

Spriedumā norādīti šādi motīvi.

[3.1] Tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 432. panta piektajai daļai pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai.

[3.2] Civillikuma 1729. pants nosaka, kad ar rokas naudu nodrošinātais līgums izpildīts, rokas nauda vai nu atdodama tam, no kā tā saņemta, vai ieskaitāma viņam līguma izpildījumā, ja vien līdzēji nav noteikti norunājuši citādi.

No minētās likuma normas izriet secinājums, ka līguma izpildes gadījumā viens no rīcības veidiem ar rokas naudu ir tāds, ka tā tiek ieskaitīta rokas naudas devējam līguma izpildījumā.

No 2023. gada 21. augusta pirkuma līguma noteikumu 2.2. un 2.3. punkta secināms, ka pilna pirkuma maksa ir 144 550 *euro*, kas sastāv no 139 550 *euro* (dzīvojamās mājas un zemes pirkuma maksa) un 5000 *euro* par kustamo mantu.

Līguma noteikumu 2.3. punkts nosaka kārtību kādā kopējā pirkuma maksa 144 550 *euro* samaksājami: 2.3.1. punkts – pirkuma summas daļu 5000 *euro* pircējs ir samaksājis pārdevējam pirms šī līguma noslēgšanas kā rokas naudu, rokas naudas līgumā noteiktajā kārtībā; 2.3.2. punkts – otrā pirkuma summas daļa 139 550 *euro* tiek samaksāta darījuma konta līguma Nr. 2023/2023005737-678 noteiktajā kārtībā.

[3.3] Civillikuma 1431. pants noteic, ka akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms, un viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personiska interese un ierunas tiesība.

Prasītājs, parakstot minēto pirkuma līgumu, neskatoties uz to, ka pirkuma līgums nebija noslēgts rokas naudas līguma noteikumu 1.4. punkta noteiktajā termiņā, ir piekritis tam, ka rokas nauda 5000 *euro* tiek ieskaitīta kopējā pirkuma maksā.

[3.4] Civillikuma 1504. pants nosaka, ka, darījumu iztulkojot, jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un, ja tie nav divējādi saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu.

Pirkuma līguma 2.3.1. punkts ir izteikts skaidri un nepārprotami un nav tulkojams divējādi, proti, puses ir vienojušās, ka rokas nauda 5000 *euro* tiek ieskaitīta kopējā pirkuma maksā.

Šādos apstākļos nav nozīmes tam apstāklim, ka, noslēdzot pirkuma līgumu, ir pieļauti rokas naudas līguma 1.4. un 1.5. punktā noteikto termiņu kavējumi, jo prasītājs, parakstot pirkuma līgumu, piekritis rokas naudas iekļaušanai pirkuma maksā.

[4] Par minēto spriedumu prasītājs iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz spriedumu atcelt, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[4.1] Civillikuma 1729. pants un 1730. panta otrā daļa piemēroti nepareizi, jo rokas naudas līgums paredzēja sankciju par neizpildi termiņā. Sankcija iestājas automātiski, un tas ir atbildētāja pienākums pierādīt, ka viņš nav vainojams termiņu neievērošanā.

Savukārt Civillikuma 1482. pants nav pareizi piemērots, jo puses bija vienojušās, ka līguma grozījumi izdarāmi tikai rakstveidā un puses nav rakstiski vienojušās par termiņa pagarinājumu.

[4.2] Pārkāpta Civilprocesa likuma 93. panta ceturtā daļa, jo nav izvērtēti termiņu neievērošanas iemesli un tas, ka prasītājam ir radušies zaudējumi. Tiesa no lietas dalībniekiem nav prasījusi papildu pierādījumus un paskaidrojumus, lai konstatētu atbildētāja vainu, kā arī nav motivējusi, kādēļ nav konstatējama atbildētāja vaina.

[5] Par kasācijas sūdzību sniegtajos paskaidrojumos atbildētājs norāda, ka kasācijas sūdzība ir noraidāma kā nepamatota, savukārt apgabaltiesas spriedums atstājams negrozīts.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz personu, kas to pārsūdzējusi, un argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to noteic Civilprocesa likuma 473. panta pirmā daļa, Senāts atzīst, ka pārsūdzētais spriedums ir atstājams negrozīts, bet kasācijas sūdzība noraidāma turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[7] No pārsūdzētā sprieduma un kasācijas sūdzības redzams, ka lietā pastāv strīds par to: 1) vai ar rokas naudu nodrošinātā saistība noslēgt un izpildīt pirkuma līgumu līdz noteiktam termiņam neizpildīšana termiņā pati par sevi izraisa rokas naudas zaudēšanu; 2) kam ir pierādīšanas nasta par vainu ar rokas naudu nodrošinātās saistības neizpildē.

[8] Lai arī, neraugoties uz termiņa nokavējumu, izskatāmajā lietā pirkuma līgums ir noslēgts un abpusēji izpildīts, pirkuma maksā ieskaitot rokas naudu, prasītājs cēlis prasību, pamatojot to ar Civillikuma 1730. panta otro daļu. Civillikuma 1730. panta otrajā daļā paredzēts, ka, ja līgumu neizpilda aiz viena līdzēja vainas, tad, ja neizpildīšanā vainīgs rokas naudas devējs, tad viņš zaudē tiesību prasīt to atpakaļ. Prasītājs kā rokas naudasņēmējs un pārdevējs uzskata, ka viņam bijušas tiesības paturēt rokas naudu 5000 *euro*, jo puses pirkuma līgumu noslēgušas un izpildījušas, neievērojot rokas naudas līguma noteikumu 1.4. un 1.5. punktā paredzētos termiņus, un tāpēc pirkuma maksa nav tikusi samaksāta un nevarēja tikt ieskaitīta pirkuma maksas samaksā, lai gan pirkuma līgumā paredzēts, ka rokas nauda tiek ieskaitīta pirkuma maksā.

[8.1] Norādāms, ka iepriekšminētais uzskats, ka šādā gadījumā, nokavējot termiņu pirkuma līguma noslēgšanai un izpildīšanai, rokas naudas ieskaitīšana pirkuma maksā nav bijusi juridiski iespējama, nav juridiski pareizs turpmāk norādīto argumentu dēļ.

[8.2] Civillikuma 1730. panta otrās daļas 1. teikumā paredzēts, ka, ja līgumu neizpilda aiz viena līdzēja vainas, tad, ja vainīgs rokas naudas saņēmējs, viņam tā jāatdod tās devējam divkārtšā apmērā; bet ja neizpildīšanā vainīgs rokas naudas devējs, tad viņš zaudē tiesību prasīt to atpakaļ. Kā izriet no tiesību doktrīnas un vēsturiskās tiesu prakses, tad, iztulkojot līdzīgu tiesību normu, ar vārdiem „līgumu neizpilda” var saprast tikai to, ka līgums kādas puses vainas dēļ atcelts. Turklāt nav svarīgi, vai tas noticis nepastarpināti saistībā ar to, ka puse ir atkāpusies no līguma vai arī atcelšanu izraisīta netieši kā izpildīšanas nokavējuma sekas, proti, ja kreditors parādnieka nokavējuma dēļ vairs nav ieinteresēts līguma izpildīšanā, tad viņš var prasīt tā atcelšanu (sk. Буковский В. (сост.). *Свод гражданских узаконений губерний Прибалтийских: с продолжением 1912-1914 г.г. и с разъяснениями: в 2 томах. Том 2. Рига: типография Г. Гемпель и Ко., 1914., с. 1345 а*); *Rātes apelācijas tiesas 1880. gada 18. jūlija spriedums Nr. 4792. Grām.: Zwingmann V. Civilrechtliche Entscheidung der Riga'schen Stadtgericht. Sechster Band. Riga: Verlag von N. Kymmell, 1883, S. 162*; Civillikuma 1663. pants un 2040. panta 5. punkts). No lietā nodibinātajiem apstākļiem neizriet, ka tiesa būtu konstatējusi pirkuma vai priekšlīguma atcelšanu, bet gan to, ka pirkuma līgums, lai arī ar nokavēšanos, ir ticis noslēgts un izpildīts, ieskaitot rokas naudu pirkuma samaksā.

[8.3] Turklāt Civillikuma 1730. panta otrajā daļā paredzētajai prasījuma tiesības pastāvēšanai uz rokas naudas piedziņu no rokas naudas devēja priekšnosacījums ir rokas naudas devēja vaina ar rokas naudu nodrošinātās saistības neizpildē. Civillikuma 1730. panta otrās daļas piemērošanai nav būtiski konstatēt termiņā neizpildītas darbības kā tādas, bet būtiski ir noskaidrot, kā tās ietekmējušas līguma izpildes iespēju vispār (sk. *Senāta 2011. gada 23. februāra sprieduma lietā Nr. SKC- 75/2011, C39059708, 10. punktu*). Respektīvi, termiņa neievērošana pati par sevi nav pietiekama, lai konstatētu rokas naudas devēja vainu.

Civillikuma 1661. pantā noteikts, ka, ja nokavējis parādnieks, tad viņa saistība joprojām paliek spēkā. Tā kā konkrētajā gadījumā parādnieks ar kreditoru, neraugoties uz termiņa nokavējumu, ir vienojušies turpināt pildīt un pieņemt izpildījumu, proti, noslēgt pirkuma līgumu un pabeigt tā izpildi, paredzot atbilstoši Civillikuma 1728. pantam rokas naudas ieskaitīšanu pirkuma maksas samaksā, tad iepriekšminētā vienošanās saskaņā ar Civillikuma 1665. pantā paredzēto novērš rokas naudas līgumā paredzētā termiņa nokavējuma sekas.

Turklāt, kā atzīts vēsturiskajā tiesu praksē, apsverot Civillikuma 1730. pantam saturiski līdzīgas tiesību normu, šajā tiesību normā paredzētais rokas naudas piedziņas priekšnosacījums – līguma neizpildīšana aiz rokas naudas devēja vainas nokavējuma gadījumā – nav konstatējams, jo saistības izpildes nokavējums pats par sevi nav atteikšanās izpildīt ar rokas naudas līgumu nodrošinātā līguma izpildi (sal. *Rīgas pilsētas tiesas 1880. gada 15. jūlija spriedums lietā Nr. 225. Grām.: Zwingmann V. Civilrechtliche Entscheidung der Riga'schen Stadtgericht. Sechster Band. Riga: Verlag von N. Kymmell, 1883, S. 165-166*). Tas skaidri norāda uz to, ka rokas naudas institūts ir vērsts uz tā līguma, kura nodrošināšanai rokas nauda dota, noslēgšanu un izpildi. Tādējādi

rokas naudas līgumā paredzētā termiņa nokavēšana pati par sevi neizraisa rokas naudas zaudēšanu un neiespējamību to ieskaitīt ar rokas naudu nodrošinātā līguma izpildīšanai.

[8.4] Turklāt nevar runāt par termiņa nokavējumu kā automātisku rokas naudas zaudēšanas pamatu kā sankciju, jo rokas naudas zaudēšana pat izņēmuma gadījumos nenotiek pati par sevi. Rokas nauda nepastāv bez saistības, ko tā pastiprina. Rokas naudas līgumu kā blakuslīgumu var noformēt gan kā atsevišķu līguma dokumentu, gan arī iekļaut šī līguma noteikumus citur. Tas nemaina rokas naudas juridisko dabu, tas ir, rokas nauda ir tāds saistības pastiprinājums, kuram saskaņā ar Civillikuma 1691. pantu nepieciešama saistība, kuru tā pastiprina (sk. *Senāta 2016. gada 12. maija sprieduma lietā Nr. SKC-282/2016, C21024513, 7.1 punktu*, Torgāns K. *Saistību tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014., 87. lpp., 115.lpp.*). Proti, rokas nauda ir akcesorisks līgums, kuram nepieciešams galvenais līgums, kas tiek pastiprināts. No tā savukārt izriet, ka, ja galvenais līgums kļūst spēkā neesošs vai tiek atcelts, tad tādā gadījumā var runāt par rokas naudas atdošanu vai zaudēšanu. Kā skaidri norādīts Civillikuma 1661. pantā, parādnieka termiņa nokavējums kā tāds neizraisa līguma spēkā neesību, bet saistība paliek spēkā.

[8.4.1] Civillikuma 1731. pantā paredzētais, atkāpjoties no vispārīgajām rokas naudas funkcijām, paredz saistības pavājināšanu, ļaujot apmaiņā pret rokas naudu kā prēmiju iegūt tiesību atcelt līgumu (sk. *Erdmann C. System des Privatrechts der Ostseeprovinzen Liv-, Est- und Curland. Vierter Band. Obligationenrecht. Riga: N. Kymmel's Verlag, 1894, S. 147*). Respektīvi, saskaņā ar Civillikuma 1731. panta pirmo un otro daļu tas ir iespējams divos gadījumos: 1) ja puses norunājušas, ka jau noslēgto līgumu var atcelt, zaudējot rokas naudu, vai arī 2) pusēm ir bijis norunāts, ka, neizpildot vienam no viņiem savu saistību noteiktā termiņā, otrs atsvabinās no savas saistības. Šādos divos iepriekšminētajos gadījumos var arī identificēt sankcijas vai arī prēmijas raksturu rokas naudai (sk. turpat). Tā kā šī ir tiesība, tad tiesīgajam ir tiesības izvēlēties, vai šo tiesību izlietot un līgumu atcelt. Ja uz izskatāmo lietu būtu pat attiecināms Civillikuma 1731. pantā noteiktais, no lietā nodibinātā fakta par pirkuma līguma noslēgšanu un izpildīšanu, ieskaitot pirkuma maksā rokas naudu saskaņā ar pirkuma līguma noteikumiem, izriet, ka līguma atcelšanas tiesība nav tikusi izlietota.

[8.4.2] Piebilstams, ka Civillikuma 1731. pantā regulētais atkāpšanās no līguma, zaudējot rokas naudu, tiesību institūts ir plašāks nekā atkāpšanas tiesības no pirkuma līguma institūts (*lex commissoria*) un tiek attiecināts uz visa veida saistībām, par kurām dota rokas nauda. Saskaņā ar atkāpšanās tiesības no pirkuma līguma institūtu būtību pusei pret otru maksājuma saistību neizpildījušo līdzēju ir atkāpšanās tiesība un neizpildīšanā vainīgais zaudē rokas naudu (sk. *Erdmann C. System des Privatrechts der Ostseeprovinzen Liv-, Est- und Curland. Vierter Band. Obligationenrecht. Riga: N. Kymmel's Verlag, 1894, S. 147, N. 6*). Šis tiesību institūts, pārņemot to no Vietējo Civillikumu kopoju III. daļas 3903. panta, ir paredzēts arī Civillikuma 2052. pantā. Proti, saskaņā ar Civillikuma 2052. pantu, kad līgumu atceļ, lieta atdodama pārdevējam līdz ar tās pieaugumiem un ienākumiem, un bez tam pircējs zaudē rokas naudu, ja viņš to devis. Turklāt, kā izriet no Civillikuma 2050. un 2051. panta, tad pārdevēja ziņā ir vai izmantot vai neizmantot šo tiesību un, ja pēc termiņa notecējuma pārdevējs prasa vai saņem samaksu, tad pieņemams, ka viņš ar to klusējot atteicies no savas pielīgtās atkāpšanās tiesības.

[8.5] Rezumējot iepriekšminēto, ar rokas naudu nodrošinātā saistība noslēgt un izpildīt pirkuma līgumu līdz noteiktam termiņam neizpildīšana termiņā pati par sevi neizraisa rokas naudas zaudēšanu. Rokas naudas zaudēšanai nokavējuma dēļ nepieciešams konstatēt līdzēja vainu nokavējumā, kā arī tik svarīgu nokavējumu, kas bijis par pamatu kreditora prasībai atcelt līgumu, ja viņš vairāk nav ieinteresēts līguma izpildīšanā parādnieka nokavējuma dēļ, un tā sakarā līgums ticis atcelts.

Pierādīšanas nasta un tiesas pienākums paziņot pusēm par pierādījumu trūkumu

[9] Prasītājs būtībā ir cēlis rokas naudas kā blakuslīguma izpildīšanas prasību, pamatojot to tikai ar to, ka nav ticis ievērots pielīgtais ar rokas naudu nodrošinātais termiņš pirkuma līguma noslēgšanai un izpildīšanai. Vienlaikus atbildētājs, kā izriet no pārbaudāmā sprieduma, ir norādījis, ka viņš ir pilnībā izpildījis rokas naudas līgumā un pirkuma līgumā noteiktās maksājumu saistības, samaksājot prasītājam gan rokas naudas līgumā noteikto rokas naudu 5000 *euro* apmērā, gan veicot pirkuma maksas samaksu 139 550 *euro* apmērā pirkuma līguma noteiktajā kārtībā, t.i., kopā samaksājot pielīgto summu 144 550 *euro*.

Kā jau iepriekš norādīts, tad saskaņā ar judikatūru Civillikuma 1730. panta otrās daļas piemērošanai nav būtiski konstatēt termiņā neizpildītas darbības kā tādas, bet būtiski ir noskaidrot, kā tās ietekmējušas līguma izpildes

iespēju vispār (sk. *Senāta 2011. gada 23. februāra sprieduma lietā Nr. SKC- 75/2011, C39059708, 10. punktu*). Ievērojot atbildētāja iebildumus, prasītājam, kas apgalvojis, ka ir iestājies nokavējums, bija, atbildot uz atbildētāja iebildumiem, jāapgalvo un jāpierāda saskaņā ar Civilprocesa likuma 93. panta pirmo daļu, kā šis nokavējums ietekmējis pirkuma līguma noslēgšanas un izpildes iespēju.

[10] Nepamatots ir arī kasācijas sūdzības arguments par Civilprocesa likuma 93. panta ceturtās daļas pārkāpumu, jo tiesa nav prasījusi papildu pierādījumus atbildētāja vainas konstatēšanai. Civilprocesa likuma 93. panta ceturtā daļa paredz tiesas pienākumu paziņot pusēm par pierādījumu trūkumu par kādu no faktiem.

Senāts norāda, ka prasītājs ne prasības pieteikumā, ne apelācijas sūdzībā, ne lietas izskatīšanas gaitā, pat ne kasācijas sūdzībā nav pieminējis, kā tieši izpaužas atbildētāja vaina termiņa nokavējumā un kā tas ietekmējis pienākumu noslēgt un izpildīt tolaik vēl noslēdzamo pirkuma līgumu.

Turklāt prasītājs paudis pretrunīgus argumentus, no vienas puses uzskatot, ka rokas naudas zaudēšana ir iestājusies automātiski līdz ar termiņa nokavēšanu, bet, no otras puses, ka tomēr vērtējama atbildētāja vaina. Prasītājam atšķirībā no atbildētāja jābūt konsekventam savā prasībā pret atbildētāju, proti, jāpierāda un loģiski jāpamato sava prasība (sk. Konradi F., Zvejnieks T. *et al. Civilprocesa likums (1938. g. izd., 1939. g. iespied.) ar paskaidrojumiem — izvilkiem no Latvijas Senāta un Tiesu palātas spriedumiem un no attiecīgās zinātniskās literatūras, kā arī dažiem aizrādījumiem uz likumdošanas motīviem*. Rīga: Valsts tipogrāfijas izdevums, 1939, 148. lpp.). Līdz ar to nav saprotams, par kuru no prasītāja faktu apgalvojumiem tiesai būtu bijis jāpaprasa papildu pierādījumi.

[11] Spriedumā norādīto apsvērumu kopums dod pamatu secinājumam, ka pārsūdzētais spriedums atstājams negrozīts, bet kasācijas sūdzība noraidāma.

[12] Ņemot vērā, ka spriedums atstājams negrozīts un kasācijas sūdzība noraidāma, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458. panta otro daļu drošības naudu neatmaksā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 1. punktu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2026. gada 8. janvāra spriedumu, bet /Persona B/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

